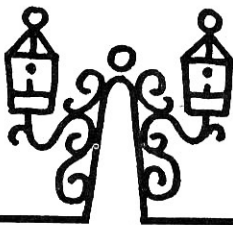

Panu

Oulun linna ja pamaus

Viipurin linna on kerran pamahtanut, ja jokainen tietää Viipurin linnasta ainakin tämän asian, vaikkei ehkä muista, milloin tapahtui ja miksi. Oulun linnasta tiedetään, että sellainen on ollut, mutta moniko muistaa, että sekin on pamahtanut. Voisimmekohan ruveta mainostamaan Oulua Oulun linnan pammauksella!

Oulun linnasta, tuosta Baggen 1590 aloittamasta ja Behmin 1605 rakennuttamasta, ei totisesti enää 1793 ollut paljon jäljellä. Vielä sen vuosisadan alussa se kai sentään oli linnan näköinen, mutta kun isoviha ja venäläiset olivat käyneet sen ylitse, sen taru oli päättynyt, se oli saanut jäädä rauhassa maatumaan ja murenemaan. Parhaiten säilynyt kivirakennus vahvistettiin kuitenkin kauppaporvareiden ruutikellariksi.

Heinäkuun viimeisenä mainittuna vuonna 1793 möykkäsi Oulujokisuulla ankara ukonilma. Taivas oli sankassa pilvessä ja ilta hämärtyi tavallista joutuisemmin. Oululaiset kömpivät peteihinsä ja vetivät tyynyjä korvilleen. Nukkui kuka nukkui, mutta kun oli kulunut vartti viimeisestä tunnista, heräsi taatusti jokaikinen. Joka vähänkään oli tajuisaan, siunasi varmasti itsensä, sillä rysäys oli niin hirveä, että moni luuli maailmanlopun telleen...

Vasta päivän muutamia tunteja myöhemmin väljetessä selvisi, että salama oli iskenyt Linnansaaren ruutikellariin. Kuvitelkaa!

Kerrotaan, että uuden kirkon ovet lensivät selkosen selälleen, ja eivätköhän ne vain puutapulin kellotkin alkaneet soida. Vieläkin kummallisempaa tapahtui, mutta maailmanloppu antoi kuitenkin vielä odottaa itseään.

Linnasta oli tullut lopullisesti vainaa, kuolluttakin kuolleempi. Vainaja sai olla rauhassa. Saarelle rakennettiin lisää kauppiaiden aittoja, jotka sitten komeilevat Oulun ensimmäisissä maisemavalokuvissa. 1870-luvulla kiinnitti valpas kuvernööri Nyberg huomionsa Linnansaaren linnanjäännöksiin. Hänen toimestaan estettiin ruutikellarin jäännösten ja eteläisten val-

lien ja vesiportin täydellinen tuhoutuminen. Vuosikymmenen puolivälissä pystytettiin ruutikellarin päälle Oulun merikoulun observatorio, meille kaikille tuttu Tähtitorni. Näin olemmekin nykyajassa.

Kuinkahan moni pojanviikaripolvi on etsinyt Linnansaarelle Merikosken Pokkisenväylän alitse johtavan salakäytävän kaupunginpuoleista suuta! Ja ovat siinä joskus tytötkin olleet mukana, muistan ainakin oululaisen merikapteenintyttären Anna Halleenin (sittemm. Jung) kertoneen. Itse en ole tainnut vielääkään luopua, koska tuosta Oulun pammauksesta tuli mieleen, että minkähän takia ne kirkonovet lensivät auki sillä äskemainitulla heinäkuun viimeisellä tunnilla. . . mistä tuli kirkon sisälle niin kova paine, että. . . ?

Linnansaari on tärkeä paikka, se on liikenteen, kaupunkinäköymien, historian kannalta keskeinen paikka.

Sekä vanha että uusi historia, jota viimeksimainittua edustaa Tähtitorni, puhuttavat tavallistakin kaupunkilaista, sanokaamme jälleen kerran, että kadun miestä. Oulu-seura, Oulun Päivien alullepanija ja myötäeläjä vuodesta vuoteen, on mukana näiden ylihuomena rummutettavien XVIII Oulun Päivien ohjelmassa. Se kutsuu yhdessä päivien päätösmikunnan kanssa oululaisia sunnuntaina kello 15 Tähtitorniin kuulemaan, mitä apulaiskaupunginjohtaja Matti Rossi kertoo Oulun linnan tärkeimmistä vaiheista, mitä Pohjois-Pohjanmaan museon johtaja Aimo Kehusmaa Linnansaaresta muinaistieteellisenä suojelukohteena ja mitä arkkitehti Tapio Rönköharju näyttää ja kertoo Tähtitornin kahvilaan pystyttämässään näyttelyssä "Linnansaarelta Hupisaarille". Tervemenoa ilman penninkiä tai muuta kostninkia, mutta kyllä siellä saa sekä kaffetta että limunaatia, jos siltä paikalta ottaa. Myös puheenvuoroja saa.